

Stuk tbv overleg op 1 februari 2022

Zijne excellentie Henk Staghouwer

Hare excellentie Christianne van der Wal-Zeggelink

Nijmegen, 1 februari 2022

Geachte excellenties,

Voortschrijdende vernietiging van onze natuur door stikstofdepositie

Vastgesteld wordt dat het vorige kabinet het stikstofdossier niet heeft opgelost maar eerder verdiept, zodat de problemen zich verder opstapelen. De degradatie van de natuur is onverminderd doorgegaan als gevolg van de ondraaglijk hoge stikstofdepositie. Maar ook de onzekerheid van onze boeren over hun toekomst is niet kleiner geworden, eerder groter. Ook wordt vastgesteld dat er sinds de uitspraak van de Raad van State in mei 2019 nauwelijks of geen reductie van stikstofuitstoot is bereikt.

Waar liggen de problemen?

Er is sinds mei 2019 een noodwet stikstof aangenomen met daarna ook de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn). Als gevolg hiervan is een grote chaos ontstaan. Verschillende rechters hebben de regering opgeroepen tot actie omdat de huidige situatie ook door rechters wordt gekenschetst als "dweilen met de kraan open". De rechters "beginnen er genoeg van te krijgen".

De recente wetgeving inclusief de nieuwe stikstofwet Wsn is een rammelkast omdat deze:

1. Stikstof benadert als een juridisch probleem in plaats van als een ecologisch probleem.
2. Intern salderen faciliteert.
3. Extern salderen faciliteert dat ertoe heeft geleid dat er een stikstofmarkt ter waarde van circa € 20 miljard is ontstaan, wat gesjoemel en fraude uitlokt.
4. Een bouwvrijstelling kent die in strijd is met Europese wetgeving.
5. Onvoldoende sturing geeft aan provincies zodat alle provincies hun eigen stikstofregels hebben opgesteld bij gebrek aan regie van het kabinet.
6. Heeft geleid tot grootschalige fraude met vergunningaanvragen en vergunningbesluiten op alle niveaus: door gemeenten, provincies én het rijk zelf in bijvoorbeeld de zaken A15, A27, vergunningen Lelystad, Schiphol, etc. Op al deze niveaus wordt creatief omgegaan met de rammelkast die de Wsn is.
7. Het mogelijk maakt dat in stikstofdepositieberekeningen nu op 25 km mag worden "afgekapt".
8. Ervoor zorgt dat er een hausse aan "positieve weigeringen" is ontstaan, waarbij bedrijven de aanvraag om vergunning wordt geweigerd. Het bevoegd gezag heeft daardoor geen grip meer op het bedrijf en handhaving is niet meer mogelijk. Dit is duidelijk een onbedoeld effect van recente wetgeving zoals LNV ons ook eerder op ambtelijk niveau heeft laten weten.

De emissiereductie door de 100 km maatregel wordt aantoonbaar overschat. Hetzelfde geldt ook voor de mogelijkheden van "innovatieve" milieutechnieken en natuurherstelmaatregelen die schromelijk worden overschat

LNV heeft ook geen idee hoeveel de nu bestaande zogenaamde latente ruimte is. Dit is een bom onder het coalitieakkoord m.b.t. stikstof.

Enkele voorbeelden

1. RWE in Groningen is een van de grootste kolencentrales van Europa met een stikstofuitstoot van ruim 2 miljoen kg/jaar, maar heeft *geen* natuurvergunning meer nodig als gevolg van de laatste versie van Aeries met de afkap op 25 km.
2. Olam Cocoa in Zaandam heeft vorige week toestemming gekregen van de provincie Noord-Holland om zonder natuurvergunning tot in eeuwigheid 141.000 kg/jaar stikstof uit te mogen stoten met een extreem hoge depositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden.
3. SABIC in Noord-Brabant heeft een vergunde stikstofruimte van 959.000 kg, waarvan 821.000 kg latente ruimte. SABIC wil er nu een biomassacentrale bij bouwen met honderden miljoenen subsidie en een stikstofuitstoot van 110.000 kg/jaar. Dat past er gemakkelijk in. Zelfs een kolencentrale met 700.000 kg stikstof past er nog wel bij in.

MOB vecht, naast vele andere, deze zaken juridisch aan.

Dit zijn slechts enkele van de vele voorbeelden uit de industrie. Hetzelfde doet zich op grote schaal voor in de veeindustrie én in de biomassacentrale/energie sector.

Ze hebben gemeen dat op papier de vergunde stikstofuitstoot gelijk blijft of omlaag gaat. In werkelijkheid neemt in alle gevallen de werkelijk gerealiseerde stikstofdepositie toe. Zie bijvoorbeeld de recente uitspraak in de zaak Amercentrale.

Conclusies:

1. Er is een wildwest situatie ontstaan met levendige handel in vergunde stikstofemissies.
2. Het toelaten van stikstofhandel is de belangrijkste oorzaak van het gegeven dat de regering de regie over de stikstofproblematiek kwijt is. Handelaren in stikstof doen goede zaken. De vervuiler wordt betaald.
3. De overbelasting van de natuur met stikstof neemt niet af maar eerder toe. Dit is in strijd met Europese regelgeving.
4. Nederland is het smerigste jongetje van Europa door viermaal zoveel stikstof te exporteren dan we importeren.

Coalitieakkoord 50% emissiereductie t.o.v. 2019

Het is nu bijna 3 jaar geleden na de uitspraken van het Europese Hof en de Raad van State. Er is geen significante stikstofreductie bereikt. Er is een gammele onwerkbaar stikstofwet Wsn van kracht.

Hoe nu verder?

Met betrekking tot de agrarische sector is een integrale oplossing nodig:

1. Bijvoorbeeld de klimaateisen die op de sector afkomen. Een recente publicatie van Leidse wetenschappers concludeerde dat Europeanen hun vleesconsumptie met 80% moeten verminderen om de klimaatdoelstelling van maximaal 1,5 graad C. te halen.
2. De Kaderrichtlijn water dwingt Nederland tot vergaande maatregelen waaronder minder intensieve veeteelt, en dus minder dieren. Dit voor zowel grondwater als oppervlaktewater. Ook verdroging is een probleem.
3. Ammoniak in de buitenlucht leidt niet alleen tot natuurschade maar ook tot schade aan gezondheid van mensen. Die schade moet ook omlaag.
4. Europa wil af van import van bijvoorbeeld soja uit Zuid-Amerika die zorgt voor vernietiging van de Amazone. Alleen Europees geteeld veevoeder zal onvermijdelijk gaan leiden tot een forse reductie van de veestapel.
5. Risico's van zoönosen dwingen Nederland om de veestapel fors te krimpen.
6. Eisen vanuit dierenwelzijn zullen ook leiden tot minder dieren.

7. Innovatieve oplossingen zijn veelal een fopspeen gebleken zoals uit de tragedie van de “toervloeren” en zogenaamd “emissiearme stallen” wel is gebleken, die soms ook nog exploderen. Bovendien werken ze kostprijsverhogend voor de boer.

Al deze factoren wijzen in dezelfde richting: er is geen andere optie dan de omvang van de veestapel fors terugbrengen in combinatie met een goed verdienmodel voor de overblijvende boeren.

Wacht niet tot de wal het schip keert, kies nu in één keer voor een integrale benadering.

Wat moet er gebeuren om uit deze malaise te komen?

De stikstofemissie moet zo snel mogelijk omlaag. Ook moet het kabinet de regie terugnemen. De stikstofhandel dient met onmiddellijke ingang te worden stopgezet. Intern salderen mag alleen nog met werkelijk gerealiseerde emissie, niet meer met latente ruimte. Lege vergunningen dienen automatisch te worden ingetrokken. De 25 km afkap in Aerius dient te worden geschrappt. De bouwvrijstelling overboord. Met onmiddellijke ingang een moratorium op nieuwe veestallen, biomassacentrales én vliegveld(en).

De stikstofwet dient te worden gereviseerd op cruciale bovengenoemde punten. Dit moet sowieso vanwege de aangescherpte reductiedoelstelling.

Stikstofcontract/sociaal contract?

Wij hebben de indruk dat in de agrarische sector het begrip is doorgedrongen dat het in het natuur/stikstofdossier zo niet langer kan. Zelfs FDF heeft recent gecommuniceerd het belangrijk te vinden dat onze natuur niet verder instort en insecten en vogels weer terugkomen omdat dit ook van belang is voor een gezonde agrarische sector. U wordt geadviseerd om de mogelijkheden van een sociaal contract m.b.t. stikstof te verkennen. Met alleen een wettelijk/juridisch traject gaat u het niet redden.

Onze deur staat wijd open voor overleg met de agrarische sector zoals ook is gebleken tijdens een on-aangekondigd bezoek van ruim 100 boeren met tractoren in Nijmegen: het werd uiteindelijk best gezellig!

Veel wijsheid en doorzettingsvermogen

Na de uitspraken van het Europese Hof op 7 november 2018 en de Raad van State op 29 mei 2019 die het PAS buiten werking stelde, hoopten wij dat de toenmalige regering orde op zaken zou gaan stellen. Maar niets minder bleek waar. Wij hopen van ganser harte dat het u wel lukt zodat wij de strijdbijl kunnen begraven.

Als het niet lukt dan zakken we nog verder weg in het nu al diepe juridische moeras, hetgeen niet goed is voor natuur, noch voor de agrarische sector, noch voor de Nederlandse economie.

Wij zijn aan volgende generaties verplicht om tot daden te komen.

Drs. Johan G. Vollenbroek, voorzitter van MOB/1 februari 2022